

In memoriam Sam Groenhuizen (1913-2002)

Op 18 oktober 2002 overleed, 89 jaar oud, één van de oprichters van de Bryologische Werkgroep van de KNNV, Sam Groenhuizen.

foto: Wim Vergouw 1983

Sam leerde ik kennen in 1971, toen ik lid werd van de KNNV afdeling Amsterdam. Op een excursie naar de Peel liet hij me twee mossen zien, *Dicranella cerviculata* en *Calypogeia muelleriana*. Korte tijd later was ik lid van de mossenwerkgroep. Sam had toen al een hele mossencarrière achter de rug, want in het voorjaar van 1972 werd hij tot erelid benoemd, samen met prof. R. v.d. Wijk, tijdens een zeer koud en nat excursie-weekend in de Weerribben. De voorgeschiedenis daarvan begon in 1941, toen hij bestuurslid werd van de KNNV (toen nog NNV) afdeling Amsterdam en, naast de al bestaande plantenwerkgroep, met enkele anderen een mossenwerkgroep begon. Tot de eerste deelnemers behoorden Ten

(Etienne) Agsteribbe en Wim Margadant, spoedig gevolgd door Koos Landwehr, Wim Vergouw en Wim Meyer.

Op terreinen in en rond Amsterdam werden mossen verzameld en deze werden gedetermineerd op vaste werkavonden. Herbariummateriaal werd bewaard en een lijst van vondsten aangelegd. Tegen het eind van de oorlog lag de zaak stil, maar na de bevrijding kwam de werkgroep weer op gang. Niet lang daarna, in 1947, kwam samen met een groepje in Wageningen, de landelijke Bryologische Werkgroep tot stand. Voorzitter werd prof. R. v.d. Wijk, secretaris Wim Margadant en penningmeester Sam Groenhuizen. Er kwam een mededelingenblad, Buxbaumia, met een redacteur en een administrateur. De laatste had tot taak de verzending van het blad aan de leden. De eerste redacteur was Wim Meyer, de administrateur werd Sam, een extra taak voor de penningmeester dus.

Wim Meyer vertrok eind 1951 naar Indonesië en werd opgevolgd door Ten Agsteribbe. Sam bleef administrateur. Agsteribbe overleed onverwacht in 1964. Voor Sam betekende dit een onherstelbaar verlies, want ze waren verbonden door een jarenlange vriendschap en perfecte samenwerking, zowel in de Bryologische Werkgroep als binnen de KNNV Amsterdam. In een warm In memoriam prees hij de eigenschappen van zijn vriend: grote kennis, enthousiasme om daarvan aan anderen mee te delen, altijd nakomen van afspraken. Dezelfde regels zouden over Sam geschreven kunnen worden. Hij bleef administrateur van Buxbaumia, met Bert (E.C.H.) Kolvoort als redacteur, totdat in 1970 het laatste nummer van Buxbaumia uitkwam. Het ledental was intussen gegroeid van 30 naar 100.

Drieëntwintig jaargangen waren het, vijftig nummers in totaal, waarvan Sam niet alleen de distributie had verzorgd, maar ook menig artikel had geschreven, samen of alleen, en zijn aandeel geleverd in de soortenlijsten, die na elke voor- en najaarsexcursie in het verslag verschenen. Dit alles in vrije tijd naast een volledige baan. Daarnaast had Sam nog altijd de leiding van de Amsterdamse mossenwerkgroep. De locatie daarvan was ideaal: een practicumzaal in het Hugo de Vrieslaboratorium, met goede studiemicroscopen en de beschikking over de bibliotheek. Behalve KNNV-leden kwamen er ook regelmatig biologiestudenten om kennis van mossen op te doen, want in tegenstelling tot Leiden, Utrecht en Groningen, bestond er aan de Amsterdamse universiteiten geen leeropdracht voor bryologie.

Sam was bepaald niet eenzijdig, ook in de afdeling Amsterdam van de KNNV had hij een belangrijke rol als bestuurslid en onvermoeibaar excursieleider. Hij wist veel over vogels, planten en paddestoelen, vertelde veel en graag en bleef vaak onderweg even achter om een mos te demonstreren.

Bij zijn 40-jarig jubileum als bestuurslid (tevens het 80-jarig bestaan van de afdeling) kreeg hij ook hier het erelidmaatschap in 1981. Dat was nog een bijzonder druk jaar geweest met een tentoonstelling en andere evenementen. Sam was lid van de jubileumcommissie, die alleen al 22 keer vergaderde. In 1982 volgde tenslotte toch zijn aftreden als bestuurslid, maar hij bleef nog langere tijd actief.

Een jaar later, in 1983, besloot Sam de zorg voor de mossenwerkgroep over te dragen aan Ad Bouman in Weesp, die zich van deze taak heeft gekweten tot op de dag van vandaag. Bij deze kleine plechtigheid in het Hugo de Vrieslaboratorium waren nog Wim Margadant en Wim Vergouw aanwezig, beiden werkgroepleden van het eerste uur. Over data afspreken, convo versturen en jaarverslag hoefde Sam zich geen zorgen meer te maken, maar hij bleef trouw komen en was hulp en vraagbaak voor iedereen. De mossenwerkgroep kreeg een gevoelige klap toen in 1986 het Hugo de Vrieslaboratorium door de universiteit werd afgestoten en de biologie verhuisde naar nieuwe gebouwen in ver Amsterdam-Oost. De werkgroep vond een nieuw, wat eenvoudiger onderkomen en ook hier was Sam nog regelmatig aanwezig, totdat hij zelf ging verhuizen. Vanwege gezondheidsproblemen, vooral ook van zijn vrouw, verhuisde het echtpaar van hun huis met tuin aan het Olympiaplein naar een geriefelijke flat in Amsterdam-Noord.

Sam had ervoor gezorgd dat ruim voor zijn verhuizing, zijn omvangrijke mossenverzameling was overgebracht naar het Rijksherbarium, nadat hij alles nog eens had doorgelopen en zorgvuldig gecontroleerd. Ook schreef hij een artikel in *Lindbergia* (1981): De mosflora van Groot-Amsterdam, waarin vermeld de soorten uit de *Prodromus* (1893) en alle door hemzelf en de werkgroep gevonden soorten in de periode 1941-1980, in totaal 180 soorten, met beschrijving van een groot aantal (vaak nu verdwenen) vindplaatsen in Amsterdam en omstreken. Een ander samenvattend artikel, waarin hij veel gegevens vastlegde, verscheen in *Natura* (1982): 35 jaar landelijke Bryologische Werkgroep KNNV.

Tenslotte nog iets over Sams privéleven. Was daar naast al deze activiteiten nog tijd voor? Ja, toch wel. Hij was een echte pater familias, die

samen met zijn vrouw Gré genoot van het opgroeien van hun vier dochters en ook veel interesse had voor zijn schoonzoons en kleinkinderen, vooral waar het hun studie betrof. Hij kon terugzien op vele buitenlandse reizen, maakte honderden dia's en verzamelde intussen ook overal mossen. De tuin aan het Olympiaplein was na enkele jaren onder Sams beheer een bezienswaardigheid geworden, er groeiden veel wilde planten en natuurlijk mossen. Een goedwillende buurman zou hem wel vertellen, hoe je die het beste kon uitroeien. Ook schilderen behoorde tot zijn liefhebberijen, zoals niemand kon ontgaan, die zijn gastvrije huis bezocht. Die gastvrijheid was natuurlijk ook aan zijn vrouw te danken, die hem nooit in zijn activiteiten tegenhield, en hij waardeerde dat. Hij had veel zorg voor haar, en ging de laatste jaren nooit meer een hele dag van huis, ondanks soms dringende uitnodigingen.

Sam Groenhijzen zal in onze herinnering blijven als een groot natuurliefhebber, een geduldig docent en een mens met veel vrienden.

Lucy Freese-Woudenberg